

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2003 vp

Valtioneuvoston selonteko konventin tuloksista ja valmistautumisesta hallitusten väliseen kon- ferenssiin

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Ulkoasiainvaliokunta on 5 päivänä syyskuuta 2003 varannut hallintovaliokunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen oman toimialansa osalta valtioneuvoston selonteosta konventin tuloksista ja valmistautumisesta hallitusten väliseen konferenssiin (VNS 2/2003 vp). Hallintovaliokunta on päättänyt 9 päivänä syyskuuta 2003 ryhtyä käsittelemään asiaa lausunnon antamiseksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansliapäällikkö Pekka Kilpi, sisäasiainministeriö
- aluekehitysjohtaja Mårten Johansson, sisäasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Laura Yli-Vakkuri, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— oikeusministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Valtioneuvoston selonteossa esitellään EU:n tulevaisuuskonventin ehdotusta sopimukseksi Euroopan perustuslaista sekä valtioneuvoston läh-

tökohdat ja tavoitteet Roomassa 4.10.2003 avattavassa Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitustenvälisessä konferenssissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Johdanto

Valiokunta on oman toimialansa osalta saanut selvitystä konventin ehdotuksista koskien maamme erityisolosuhteita, raja-alueyhteistyötä, sisäasioita, päätöksenteon avoimuutta, asia-

kirjajulkisuutta ja hyvää hallintoa sekä julkisia hyvinvointi- ja peruspalveluja.

Maamme erityisolosuhteet

Maamme erityisolosuhteet ja siihen liittyvät alueelliset rakenneongelmat on tunnustettu jo Suomen liittyessä Euroopan talousalueeseen. Tällöin mahdollistettiin harvan asutuksen huo-

mioon ottaminen valtiontukialueiden määrittelyssä. Suomen neuvotellessa liittymisestä Euroopan unioniin muodosti Pohjois- ja Itä-Suomen alueellisen kehityksen turvaaminen keskeisen kysymyksen. Lopputuloksena maamme harvaan asuttujen alueiden erityisasema kirjattiin liittymissopimuksen lisäpöytäkirjaan. Tuolloin syntynyt tavoite 6 arvioitiin Agenda 2000 -uudistuksen yhteydessä uudelleen ja sisällytettiin tavoitteeseen 1.

Suomen edustajat ovat nyttemmin konventissa esittäneet, että maamme erittäin harvaan asuttujen alueiden erityisasema turvataan perustuslaillisessa sopimuksessa. Tämä voidaan toteuttaa luontevasti esimerkiksi lisäämällä näitä alueita koskeva uusi artikla sopimuksen III osan yhteisten määräysten alle, jossa jo nyt tunnustetaan Ranskan, Espanjan ja Portugalin merentakaisen alueiden asema. Koska maamme pohjoisten ja itäisten erittäin harvaan asuttujen alueiden erityisongelmat ovat pysyviä, valiokunta katsoo, että ne tulee ehdottomasti myös tunnustaa perustuslaillisessa sopimuksessa. Tilapäiset erityisratkaisut eivät turvaa riittävällä tavalla näiden alueiden erityisasemaa. Valiokunta pitää tätä asiaa HVK:ssa Suomen kannalta keskeisimpiin ja prioriteettina aivan ensisijaisiin kysymyksiin kuuluvana.

Raja-alueyhteistyö

Suomen edustajat ovat esittäneet konventissa, että artikloihin kirjattaisiin kolmansien maiden kanssa tehtävää rajayhteistyötä koskeva uusi oikeusperusta. Tämä on tarpeen, koska unionilla ei ole sellaista instrumenttia, jolla voitaisiin rahoittaa yhteishankkeita ulkorajan molemmin puolin. Myöskin Pohjoisen ulottuvuuden näkökulmasta on tärkeää luoda rahoitusinstrumentti, jota voidaan hyödyntää ulkorajan yli. Komissio on saadun tiedon mukaan valmistelemassa järjestelmää, joka mahdollistaa ulkorajan ylittävät yhteishankkeet noudattaen yhteisiä menettelytapoja ja yhteistä hallintomallia sekä hyödyntäen yhteistä rahoitusta. Ongelmaksi näyttää nousseen se seikka, ettei EU:ssa ole löydetty tällaiselle toiminnalle oikeusperustaa.

Julkiset hyvinvointi- ja peruspalvelut

Selonteossa lausuttuun viitaten valiokunta pitää välttämättömänä varmistua siitä, ettei kauppapolitiikan kautta voida supistaa julkisia hyvinvointi- ja peruspalveluja koskevaa kansallista toimivaltaa palvelujen rahoittamisessa, järjestämisessä tai tuottamisessa.

Hyvä hallinto

Hyvää hallintoa koskevien määräysten sisällyttäminen perusoikeuskirjaan perustuu alunperin Suomen aloitteeseen. Perusoikeuskirjan mukaan hyvän hallinnon ydinsisältö koostuu kolmesta pääasiallisesta osatekijästä: asian käsittelyn puolueettomuudesta, oikeudenmukaisuudesta ja viivytyksettömyydestä. Artiklan II-41 sisältöä voidaan pitää perusteltuna ja kannatettavana sekä tavoitteiltaan oikeansuuntaisena. Jonkinasteisena puutteena on kuitenkin pidettävä sitä, ettei artiklassa ole korostettu hyvään hallintoon olennaisena osana kuuluvaa vaatimusta käsittelyn asianmukaisuudesta. Tämä vaatimus on mainittu yhtenä hyvän hallinnon takeista Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentissa.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta katsoo,

että perustuslailliseen sopimukseen tulee ehdottomasti sisällyttää määräys, jolla pysyvästi tunnustetaan maamme pohjoisten ja itäisten erittäin harvaan asuttujen alueiden erityisasema ja mahdollistetaan näiden alueiden kehittämisen tulevaisuudessakin erityisesti valtiontukien ja rakennerahastojen kautta ja että tällaisen määräyksen sisällyttäminen perustuslailliseen sopimukseen asetetaan yhdeksi Suomen kaikkein tärkeimmistä tavoitteista hallitusten välisessä konferenssissa,

että perustuslailliseen sopimukseen on sisällytettävä myös määräys kolmansien maiden kanssa tehtävää rajayhteistyötä koskevasta oikeusperustasta,

*että on varmistuttu siitä, ettei kaup-
papolitiikan kautta voida supistaa julki-
sia hyvinvointi- ja peruspalveluja kos-
kevaa kansallista toimivaltaa ja*

*että perusoikeuskirjan artiklan II-41 sa-
namuotoa on syytä esittää tarkistetta-
vaksi vastaamaan paremmin hyvän hal-
linnon yleistä merkityssisältöä.*

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Lauri Kähkönen /sd
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Kari Kärkkäinen /kd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Rosa Meriläinen /vihr
	Lasse Hautala /kesk	Heli Paasio /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Hannu Hoskonen /kesk	Ahti Vielma /kok
	Esko Kurvinen /kok	Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.